

KÄRSÄMÄEN KUNTA

ELINKEINOSTRATEGIA 2016 -2021

Kunnanhallitus 9.11.2015 §255

Valtuusto 16.11.2015 § 80

SISÄLTÖ

1. ELINKEINOSTRATEGIAN TARKOITUS	3
2. NYKYINEN TILANNE KÄRSÄMÄELLÄ	3
3. KÄRSÄMÄEN KILPAILUEDUT	6
3.1 Työvoiman saatavuus.....	6
3.2 Sijainti ja liikenneyhteydet.....	6
3.3 Yritystoiminnan yhteistyö- ja verkostoitumismahdollisuudet	6
3.4 Toimitilojen saatavuus	6
3.4.1 Tonttivaranto.....	6
3.4.2 Vapaat toimitilat	7
3.5 Yritysten julkinen rahoitus.....	7
3.6 Yrityspalvelut	7
4. KÄRSÄMÄEN HAASTEET	7
5. ELINKEINOPOLITIIKAN TAVOITTEET	8
6. STRATEGISET VALINNAT	8
7. KÄRSÄMÄEN PALVELUTARJOTIN.....	9
8. TAVOITTEET JA TOIMENPITEET ASIAKASSEGMENTEITTÄIN 2016–2017.....	9
9. KÄRKKIHANKKEET V. 2016 – 2017.....	10
10. BUDJETTI.....	11

1. ELINKEINOSTRATEGIAN TARKOITUS

Tämä elinkeinostrategia on tarkoitettu Kärsämäen kunnan elinkeinopoliittisten toimenpiteiden strategiseksi perustaksi, jossa

- tunnistetaan Kärsämäen aidot kilpailuedut
- asetaan elinkeinopoliittisten tavoitteet
- kohdennetaan (rajalliset) resurssit tavoitteiden saavuttamiseksi ts. määritellään elinkeinopoliittisten painopistealueet ja lähivuosien konkreettiset kehittämistoimenpiteet.

2. NYKYINEN TILANNE KÄRSÄMÄELLÄ

Kärsämäen viimeaikaista kehitystä ja nykyistä tilannetta kuvaavat seuraavat luvut:

	2008	2010	2012	2014
Väestömäärä	2970	2872	2760	2698
Työikäinen väestö*	1380	1293	1207	1180 **
Yritystoimipaikat		229	267	
Työpaikat	1014	852	857	
Työpaikka-omavaraisuus			86.2	

*) 20 – 60 vuotiaat

***) arvio, muut luvut virallisista tilastoista

Kärsämäen yrityskannan **keskeiset toimialat** yritysten määrän mukaan ovat seuraavat (v. 2014)

	Toimiala	yrityksiä
A	Maatalous, metsätalous, kalatalous ja kaivannaisteoll.	33
C	Teollisuus	18
F	Rakentaminen	21
G	Tukku- ja vähittäiskauppa	22
H	Kuljetus ja varastointi	23
I	Majoitus- ja ravitsemustoiminta	6
L	Liike-elämän palvelut	43
M	Terveyden- ja kauneudenhoitopalvelut	15
R	Muu yritystoiminta	14
S	Luokittelematon	22
	YHTEENSÄ YRITYKSIÄ	217

Kärsämäen **10 suurinta yritystä** henkilöstön määrän mukaan:

Yritys	Henkilöstö Kärsämäellä	Toimiala
Attendo Oy	73	Sosiaali- ja terveystyö
Lujabetoni Oy	35	Betonituotteet
Saaren Kuljetus	22	Kuljetuspalvelut
Konesilta/Koneselkä Oy	15	Maanrakennuskoneiden kauppa
Fazer Foodservice	14	Ruokahuolto ja siivouspalvelut
Bobmatic Oy	14	Maanrakennus
Veljekset Huovila	14	Kuljetus, maanrakennus, korjaus
A.Tiikkainen Oy	10	Metsäkoneurakointi, haketus
Keträlän Murske Oy	10	Maanrakennus, maa-ainekset
Koneosapalvelu Honkala	10	Turveurakointi, koneet
Yhteensä	217	

Edellä mainituissa yrityksissä on yhteensä n. 25 % Kärsämäen kunnan alueen työpaikoista.

Yhteenveto

Kärsämäen väestö on vähentynyt yhtä vuotta lukuunottamatta koko 2000 –luvun. Vuodesta 2008 väestö on vähentynyt n. 270 hengellä (keskimäärin 45 h/v) eli 9.2 %.

Työikäisten (20-60 v) määrä vähentynyt 200 hengellä (keskimäärin 33 h/v) eli 14.5 % . Ikääntyneiden osuus kasvanut/kasvaa. Taloudellinen huoltosuhde on Kärsämäellä 1.84, kun koko maassa se on 1.32.

Kunnan verotulot olivat v. 2014 reaalisesti (vuoden 2014 rahassa) n. 0,5 m€ (7.6 %) pienemmät kuin v. 2008 huolimatta kunnallisveroprosentin korotuksesta 21.5:een.

Kunnan elinkeinojakauma on seuraava: Alkutuotanto 28.6 % (koko maa 3.4 %), jalostus 14.9 % (28.6 %) ja palvelut 55.1 % (73.8 %).

Työpaikkakehitys on vuodesta 2008 ollut negatiivinen, vähennystä runsaat 150 työpaikkaa.

3. KÄRSÄMÄEN KILPAILUEDUT

3.1 Työvoiman saatavuus

Kärsämäellä työllisten määrä n. 950, joista naisia 48 % ja miehiä 52 %. Oman kunnan alueella töissä käy n. 70 % ja muissa kunnissa 30 %. Työnhakijoita on viimeimmän työllisyyskatsauksen (4/2015) mukaan 156 henkeä, joista miehiä 68 % ja naisia 32 %. Työnhakijoista 40 % on yli 50-vuotiaita. Seuraavan viiden vuoden aikana eläköityy ikänsä puolesta n. 215 ja työkään tulee n. 185 kärsämäkeläistä (ilman muuttoliikettä)

3.2 Sijainti ja liikenneyhteydet

Kärsämäki sijaitsee valtatie 4:n varrella ja vt 28 tien risteyksessä. Kunnassa on hotellitasoista majoituskapasiteettia n. 50 hengelle sekä kokous- ja kongressitiloja cateringpalveluineen jopa 150-500 hengen ryhmille. Lisäksi kunnan alueella on pienkonelentokenttä ja 100 MB:n valokuituyhteydet.

3.3 Yritystoiminnan yhteistyö- ja verkostoitumismahdollisuudet

Kunnan alueella on 267 yritystoimipaikkaa eli 99 toimipaikkaa 1000 asukasta kohti. Koko maassa vastaava suhde on 65. Paikkakunnan kokoon nähden erinomaiset rautakauppalpalvelut.

3.4 Toimitilojen saatavuus

3.4.1 Tonttivaranto

Kaavoitettuja tontteja on seuraavasti

	Kaavoitettuja alueita (kpl)	Rakennusoikeus krs-m2
Teollisuusalueet	2	90000
Liiketontit	2	9800
Kerrostalotontit	4	4000
Pientalotontit		75 kpl

3.4.2 Vapaat toimitilat

Toimitiloja on kunnan alueella vapaana yhteensä n.6275 krs-m2 seuraavasti (tilanne 6/2015)

Tilatyyppe	Kpl	Krs-m2
Teollisuustilaa-/varastotilaa	2	5260
Liiket-/toimistotilaa	8	1015

3.5 Yritysten julkinen rahoitus

Kärsämäki kuuluu julkisen rahoituksen osalta 1. tukialueeseen. Sen mukaisesti yritysten investointitukien enimmäisosuudet ovat seuraavat:

Pk-yritykset 35 %

Suuret yritykset 15 %

Julkisen rahoituksen saaminen jatkossa täysmääräisenä on mahdollista, mikäli Nihak –alue luokitellaan ennakoidun rakennemuutoksen alueeksi Pyhäjärven kaivoksen loppumisen myötä.

3.6 Yrityspalvelut

Kärsämäellä on käytettävissään Nihak ry:n yrityspalvelujen koko osaaminen. Elinkeino- ja kehittämispalveluun Nihak ry:ltä ostetaan puoli henkilötyövuotta, jonka lisäksi yrityspalveluihin osallistuvat kunnanjohtaja sekä kunnaninsinööri.

4. KÄRSÄMÄEN HAASTEET

Kärsämäen kunnan keskeisin haaste on pitkään jatkunut väestökato ja ennenkaikkea työikäisen väestön väheneminen. Haasteita elinkeinopolitiikalle tuo myös korkeammin koulutetun työvoiman vähäisyys sekä ammatillisen peruskoulutuksen puuttuminen paikkakunnalta. Vapaana olevat toimitilat ovat määrästään huolimatta haaste, sillä niiden käyttökelpoisuus pk- yritysten tarpeisiin ei ole kovinkaan hyvä, sillä ne on rakennettu puuteollisuuden tarpeisiin.

5. ELINKEINOPOLITIIKAN TAVOITTEET

Yleiset tavoitteet

Elinkeinojen edistäminen on Kärsämäen kunnan keskeisin keino turvata ja parantaa kunnan elinvoimaa ja kasvattaa verotulojaan, hoitaa työllisyyttään, parantaa tunnettavuuttaan, ehkäistä väestön ikärakenteen vinoutumista ja mahdollistaa kunnallisten palvelujen tuottamisen itsenäisenä kuntana.

Väestökehityksen kääntäminen positiiviseksi edellyttää, kuntaan saadaan uusia veronmaksajia vähintään saman verran kuin heitä vähenee. Tämä puolestaan edellyttää uusien työpaikkojen syntyä seutukunnalle, mieluiten Kärsämäelle.

Vuosien 2016 – 2021 aikana vähimmäistavoitteena on, että väestön väheneminen nollaan-tuu. Tämä tarkoittaa, että kuntaan pitää saada vähintään 25 uutta työpaikkaa vuosittain.

6. STRATEGISET VALINNAT

Elinkeinojen edistämistoimenpiteet kohdistetaan ensisijaisesti

- paikkakunnalla toimiviin ja perustettaviin pk –yrityksiin ja mikroyrityksiin, ja
- erityisesti keskiössä ovat yritykset, joiden tuotteiden tai palveluiden loppuasiakkaat ovat kunnan alueen ulkopuolella, sekä
- valtateillä 4 ja 28 kulkevia matkailijavirtoja hyödyntäviin yrityksiin

Yritykset segmentoidaan niiden elinkaaren mukaan seuraavasti

1. Aloittavat yritykset
2. Kasvuyritykset ja potentiaaliset kasvuyritykset /kansainvälistä vientipotentiaalia omaavat yritykset
3. Ikääntyvien tai muuten luopuvien yrittäjien omistamat yritykset
4. Alueelle sijoittuvat yritykset
5. Kriisi- tai muutosvaiheen yritykset

7. KÄRSÄMÄEN PALVELUTARJOTIN

1. Tonttien ja toimitilojen järjestäminen
2. Yrityspalvelut aloittaville ja toimiville yrityksille. Yrityspalvelut voivat sisältää mm. liikeidean arviointia ja kehittämistä, liiketoiminta-suunnitelmien laatimista, rahoituksen hakemista, markkinaselvityksiä, kehittämishankkeiden projektointia sekä yrittäjäpolven vaihdoksiin tarvittavan asiantuntija-avun välittäminen ja kasvuun ja kansainvälistymiseen liittyvää asiantuntija-apua.
3. Asuntojen järjestäminen yritysten henkilökunnalle. Kärsämäen Asunnot Oy:llä on 190 asuntoa, joista 37 rivitaloasuntoa peruskorjausohjelmassa tällä hetkellä. Valmius uudis- kohteiden käynnistämiseen on hyvä.
4. Toimivat kunnalliset peruspalvelut
  - Sosiaali- ja terveystyöpalvelut, jotka tuottaa Attendo Oy ja Attendo Terveystyöpalvelut Oy
  - Yhtenäiskoulu ja lukio
  - Ympäri vuorokautinen päivähoito
  - Liikuntapaikat ja -palvelut
  - Runsas kulttuuritarjonta
  - Erinomainen kunnallinen infrastruktuuri

8. TAVOITTEET JA TOIMENPITEET ASIAKASSEGMENTEITTÄIN

1. Perustettavat ja aloittavat yritykset

Nykytila: Vuosittain Kärsämäelle on perustettu keskimäärin 15 kpl uusia yrityksiä. Yrittäjyyspotentiaalina ovat myös kärsämäkiset juuret omaavat, muualle muutaneet henkilöt, joita vuoden 2008 jälkeen pois muuttaneita työkäisiä on n. 200 henkilöä.

Tavoitteet: Vuosittain 23 kpl uutta yritystä

Toimenpiteet: Yrittäjäiltojen järjestäminen ja perustamisneuvonta ja -palvelu uusille yrityksille.

2. Kasvupotentiaalia ja vientimahdollisuuksia omaavat yritykset

Nykytila: Kasvuyrityksiä Kärsämäellä on nykyisellään n. 10 kpl. Realistista kasvupotentiaalia omaavia yrityksiä arvioidaan olevan toiset 10 kpl.

Tavoitteet: Tunnistaa vuosittain 5 uutta kasvuyritystä, joiden kasvu- ja kehittämistoimet saadaan alulle.

Toimenpiteet: Kehittämiskeskustelut 45 potentiaalisten yritysten kanssa, joista vähintään viiden yrityksen visioiden/tavoitteiden edellyttämät toimenpiteet saadaan alulle.

3. Ikääntyvien yrittäjien omistamat yritykset

Nykytila: Yli 50-vuotiaiden yrittäjien omistamien yritysten määrä on **n. 70**.

Tavoitteet: 10 kpl hallittuun yrittäjäpolvenvaihdokseen tähtääviä suunnitelmia vuosittain.

Toimenpiteet: Järjestetään vuosittain informaatio- ja keskustelutilaisuuksia sekä välitetään yrityksille asiantuntija-apua

4. Alueelle sijoittuvat/haluttavat yritykset

Tavoitteet: Vuosien 2016 – 2021 aikana keskimäärin yksi uusi kasvuhakuinen yritys /v toimialoille, joiden kasvupotentiaali realisoituu lähivuosina ja joiden toimintaedellytyksiin on seutukunnalla on panostettu ja panostetaan. Kärkitoimialoina biotalous, luovat alat sekä teollinen rakennusosien tuotanto.

Toimenpiteet: LuovaStudio toiminta ja osallistuminen em. alojen kehittämissuunnitelmiin. Pidetään omat verkostot tietoisena kunnan ja alueen valmiuksista.

5. Kriisi- ja muutosvaiheen yritykset

Tavoite: Välttää turhat yritysten loppumiset.

Toimenpiteet: Tunnistetaan kriisi-/muutostilanteessa olevat yritykset, joille haetaan ja välitetään parasta mahdollista asiantuntija-apua.

9. KÄRKIHANKKEET V. 2016 – 2017

Kartoitetaan toimivien ja perustamista suunnittelevien yrittäjien todelliset tilatarpeet mahdollisten vastaanottotilojen järjestämistä varten.

Suurhankkeiden (Hanhikiven ydinvoimala ja Äänekosken biotuotetehtas) tarjoamien liiketoimintamahdollisuuksien hyödyntämiseen varautuminen. Tarkoittaa yritysten aktivointia eri alojen konsortioihin ja verkostohankkeisiin. Seurataan ja pidetään tiiviisti yhteyttä toimijoihin.

Kunnassa olevien yritysten ja kunnan tunnetuksi tekeminen yritysten toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaville sidosryhmille yhteistyössä Nihak ry:n kanssa.

Luovien alojen toiminta-, kehittämis- ja kansainvälistymisedellytysten parantaminen – seudun Luovastudio –hankkeen toteuttaminen ja kehitysympäristöinvestointi

10. BUDJETTI

Tähän jatkoksi vuoden 2016 budjetti juoksevine menoineen ja tuloineen sekä karkeat arviot kärkihankkeiden toteuttamiseen tarvittavista määrärahoista.